

Rio+20 เดินหน้าหรือหยุดชะงัก ?

เทรนด์ 'ความยั่งยืน' โลกถึงไทย

ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่า
ด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ณ เมือง
ริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล
หรือที่เรียกกันง่าย ๆ ว่า "Rio+20" เมื่อ
เดือนมิถุนายนที่ผ่านมา นับเป็นความหวัง
และความพยายามของผู้คนที่สนใจและ
ตระหนักในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม การ
ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ
การคิดหาทางรอดจากสภาวะอากาศ
แปรปรวน หรือ climate change พร้อม
กับการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทาง
เศรษฐกิจ กับการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ
และชุมชน

ความพยายามกว่า 20 ปี นับตั้งแต่
การประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วย
สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา หรือ UNCED
ที่เมืองริโอเดอจาเนโร ในปี 2535 ด้วยการ

ระดมกลุ่มคนจากทั้งภาครัฐ นักวิชาการ
องค์การระหว่างประเทศ บรรษัทข้ามชาติ
ประชาสังคม เอ็นจีโอ และทุกองค์การ
ในโลกนี้ ในนามของผู้มีอิทธิพลและ
แรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน
การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการ
แสวงหาความร่วมมือทั้งในระดับรัฐบาล
ต่อรัฐบาล เอกชนกับชุมชน ฯลฯ จึงได้
เกิดขึ้นอีกครั้งในปี

แม้จะมีรายงานผ่านสื่อต่างประเทศ
ออกมาระหว่างการประชุมเมื่อเดือนก่อน
ถึงความล้มเหลว ถอยหลังเข้าคลอง
หรือการประชุมที่ไร้สัมฤทธิ์ผลแห่งการ
เปลี่ยนแปลงออกมาในการพยายามเยียวยา
โลกที่ป่วยไข้

แต่ในมุมมองที่ปรึกษาด้านการพัฒนา
อย่างยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพ

กุลเวช เจนวัฒนวิทย์

อากาศที่มีแบกกราวด์มาจากภาคธุรกิจแล้ว กลับมีความเห็นว่า การประชุมใน Rio+20 ไม่ได้ลั่นหว้งเสียทีเดียว หากแต่การประชุมนี้ได้รับมณภาคธุรกิจระดับ บิ๊ก ๆ ของโลกให้มาร่วมกันเสนอไอเดีย และประกาศจุดยืนในการทำธุรกิจไปพร้อมกับลดการทำลายธรรมชาติจากการดำเนินธุรกิจไปด้วย

“กุลเวช เจนวัฒนวิทย์” ที่ปรึกษาฝ่ายความยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากบริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอเปเอส จำกัด หรือ PwC ประเทศไทย ในฐานะผู้เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุม Rio+20 ได้ถ่ายทอดให้ผู้สนใจผลการประชุมดังกล่าวในกิจกรรม PwC Sustainability Breakfast Briefing เมื่อสัปดาห์ก่อนว่า ผลการประชุมทำให้เห็นแนวโน้มการดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม โลกร้อน การใช้ทรัพยากรน้ำ ปัญหาล้างคม ว่าต้องประกอบด้วย

1) การแก้ปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม จะแก้ด้วยการใช้นโยบายระดับโลกอย่างเดียวไม่ได้แล้ว แต่ต้องแก้ด้วยวิธีและวิถีของท้องถิ่น

2) Start Small and Scale up คือต้องจับมือกันดำเนินการ จะทำคนเดียวก็ไม่ไหวและไม่ทันแล้ว ดังนั้นจึงได้เห็นบริษัทหลายแห่งจับมือกับคู่แข่งหรือพันธมิตรทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นเป๊ปซี่, โคคา-โคล่า, วอล-มาร์ต, ดูปองต์ เข้ามาแก้ปัญหาและทำงานร่วมกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น

3) เริ่มเห็นผลข้างเคียงจากการแก้ปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมในช่วงที่ผ่านมา ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่คาดคิดตามมาในอีกด้านหนึ่ง

4) มีภาคธุรกิจที่กล้าประกาศเป้าหมายและพันธกิจที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ชัดเจนมากขึ้น พร้อมกับสะท้อนออกมาในการติดตามแผนงานตามกลยุทธ์ธุรกิจที่แสดงให้เห็นในระยะต่อมาว่า นอกจากจะลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมแล้วยังเพิ่มมูลค่าของธุรกิจได้อย่างโดดเด่นและ

แตกต่างจากคู่แข่งด้วย เช่น กรณีของยูนิลีเวอร์ และพума

“ด้วยโมเดลทางธุรกิจของยูนิลีเวอร์มีการซื้อวัตถุดิบจากผู้ผลิตหลายราย ขณะที่พумаเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายรองเท้าและเสื้อผ้ากีฬาซึ่งมีซัพพลายเออร์น้อยกว่ารายแรก ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของทั้ง 2 บริษัทจึงต่างกัน แต่มีเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจด้วยการลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน”

“อย่างยูนิลีเวอร์ตั้งเป้าหมายธุรกิจว่า เขาต้องเพิ่มผลประกอบการจาก 4 หมื่นล้านยูโร เมื่อปีที่ผ่านมามี 8 หมื่นล้านยูโร ใน 2 ปีข้างหน้า ด้วยการสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้น ยูนิลีเวอร์จึงกำหนดประเด็นในการดำเนินโครงการเพื่อสร้างความยั่งยืนใน 3 เรื่อง คือสุขภาพ, สิ่งแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน พร้อมกับแผนการดำเนินการในเรื่องการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG) การใช้ทรัพยากรน้ำ การลดและจำกัดขยะ และที่สำคัญการจัดซื้ออย่างยั่งยืน หรือ sustainable sourcing เพื่อให้มั่นใจว่าได้ซื้อวัตถุดิบมาจากแหล่งผลิตที่ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมติดตามการดำเนินการอย่างใกล้ชิด และหาทางแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้น หากยังไม่เป็นไปตามแผนงาน”

“ขณะที่พุม่าออกรายงานเมื่อปี 2553 เรื่องการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือ Puma's environmental profit and loss account ซึ่งทำให้บริษัทสามารถวัดและติดตามการจัดหาวัตถุดิบของซัพพลายได้ถึง 4 ชั้น โดยชั้นฐานคือเกษตรกร เพื่อชี้ให้เห็นต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่นำมาผลิตสินค้าของพุม่านั้นมีอะไรบ้าง และจะลดการใช้ทรัพยากรอย่างไร”

นี่คือตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นว่าธุรกิจได้นำเรื่องการรักษาสมดุลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมเข้ามาอยู่ในกลยุทธ์องค์กรตามหลักการสร้างความยั่งยืนที่คำนึงถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจและธุรกิจไปพร้อมกับความรักษาสมดุลของสังคมและสิ่งแวดล้อม

แต่อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีการแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมในทางหนึ่งก็ส่งผลกระทบที่ไม่คาดคิดในอีกทางหนึ่ง วันนี้จึงเกิดปัญหาที่ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น ว่าสิ่งที่เราอยากแก้ปัญหาให้โลกสีเขียวมากขึ้น แต่มันกลับไปสร้างผลข้างเคียงโดยที่เราเองไม่เห็น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความมั่นคงทางอาหาร โลกร้อน หรือการเพิ่มขึ้นของขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่จะกลายเป็นขยะอันตราย กำจัดด้วยการฝังกลบแบบโบราณไม่ได้แล้ว เป็นต้น

ยกตัวอย่างจากรายงานที่บอกว่า มี 40% ของประชากรโลกอาศัยอยู่ห่างจากมหาสมุทรเพียง 100 กิโลเมตร และกำลังเผชิญปัญหาจากกรดที่เพิ่มขึ้นในทะเล ซึ่งส่วนใหญ่มาจากภาคอุตสาหกรรม ทั้งที่มหาสมุทรเป็นปอดของโลก สามารถดูดซับคาร์บอนได้ถึง 25%

แต่เมื่อกรดเพิ่มขึ้น ทำให้มหาสมุทรลดความสามารถในการดูดซับคาร์บอน เกิดเป็นมลพิษและทำให้แพลงตอนตาย ทั้งที่แพลงตอนเป็นตัวตนทางในวงจรอาหารที่กลับมาสู่คน นี่คือนิเวศของปัญหาที่ซับซ้อนและเวียนวน ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือคนใดคนหนึ่ง และยังเป็นความเสี่ยงต่อธุรกิจด้วย

“ปัญหามันซับซ้อนมากขึ้นจนคนไม่รู้จะเริ่มจากไหน แต่คำแนะนำคือให้เริ่มจากทำร่วมกับคนที่พบปัญหาล้ายกับเรา หรืออยู่ในซัพพลายเชนเดียวกันเรา”

ขณะเดียวกัน ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมต้องทบทวนตัวเองได้แล้วว่า วันนี้มีกลยุทธ์การเติบโตที่พิจารณาถึงความเสี่ยงอย่างรอบด้านแล้วหรือยัง ซึ่งสิ่งที่ “กุลเวช” แนะนำในระดับองค์กร คือการคิดถึงโมเดลทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดภารกิจของธุรกิจ และลงมือทำโดยไม่ต้องรอให้มีกฎหมายหรือกฎข้อบังคับของรัฐบาล

ส่วนในระดับปัจเจกบุคคล “กุลเวช” บอกว่า เราต้องคิดถึงการบริหารโยคอย่างมีความรับผิดชอบ และเป็นการบริหารโยคอย่างยั่งยืน เพราะความพอ มันเริ่มต้นที่ “คุณ”